

Spiegelfase

BanaBa Schoolontwikkeling

22 april 2024

Deel 1 | Inleiding

1. Situering van de Spiegelfase
2. Samenstelling van het panel en de gesprekspartners
3. Opzet van de reviewdag

Deel 2 | Bespreking

1. Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum
2. Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving
3. Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten
4. Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders
5. Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Deel 3 | Bijlage

1. Referentiekader Odisee

Dit verslag kadert in de VARIOSO-cyclus: het instrument voor de kwaliteitsbewaking in eigen regie van Odisee. Het is een momentopname van de onderwijskwaliteit door de dienst onderwijs en kwaliteit, naast het continue ontwikkel- en verbeteringswerk van de opleiding. Meer achtergrond kan de lezer vinden op <https://www.odisee.be/kwaliteitsvol-onderwijs>.

Deel 1 | Inleiding

1 Situering van de Spiegelfase

De spiegelfase is een onderdeel van de bewaking van de opleidingskwaliteit in eigen regie, ook wel het **VARIOSO**-proces genoemd (**V**erkennen, **A**nalyseren, **R**eflectie-intern, **O**ptimaliseren, **S**piegelen, **O**pvolgen). De stap van de spiegelfase is een review van een opleiding door een onafhankelijk/extern panel van experts. Odisee werkt hiervoor samen met VLUHR KZ.

Het externe panel neemt kennis van het kwaliteitsprofiel van de opleiding. Het kwaliteitsprofiel is een concretisering van vijf kwaliteitskenmerken:

- Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum
- Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving
- Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten
- Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders
- Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Voor elk kenmerk documenteert de opleiding een realisatie waar ze trots op is en een uitdaging waar ze in de nabije toekomst prioritair werk wil van maken. Het panel gaat over dit kwaliteitsprofiel met het opleidingsteam in gesprek, bekrachtigt en/of helpt de opleiding verder te verdiepen aan de hand van vragen/bemerkingen en tips voor de toekomst. Zo nodig kan het panel ook dringende aanbevelingen formuleren in verband met het gedocumenteerde kwaliteitsprofiel van de opleiding. Indien het panel de nood voelt om andere thema's te bevragen die niet in het kwaliteitsprofiel aan bod kwamen, dan kan dat maar we gaan er van uit dat dit eerder uitzondering is dan regel. Zo nodig wordt hiervoor een aanvullend overlegmoment ingepland en aanvullende documentatie aangereikt.

De beoordeling gebeurt in verslagvorm door per kwaliteitskenmerk drie items te omschrijven:

- sterke punten
- vragen/bemerkingen
- tips voor de toekomst

2 Samenstelling van de focusgroep

Panel

Voorzitter:	Katrien Struyven
Peer:	Melissa Tuytens
Onderwijsdeskundige:	Charlotte Laridaen
Werkveldvertegenwoordiger:	Geertrui De Ruytter
Student:	Jesse Rooms
Verslaggever:	Sofie Metsers

Gesprekspartners

Clusterdirecteur:	<u>speeddate + verdiepingsgesprek:</u> Gert Naessens
Opleidingshoofd:	<u>speeddate + verdiepingsgesprek:</u> Ria De Sadeleer

Docenten: speeddate + verdiepingsgesprek
Mieke Bogaerts
speeddate
Virginie März
Raf Sondervorst
Steven Mannens
verdiepingsgesprek
Sofie Rottiers

Werkveld/alumni: speeddate
An Roelandts
verdiepingsgesprek
Riet Vanhoutte
Wendy Adriansen

Studenten: speeddate
Isabelle De Poorter
Ilse Desmet-Van Damme
Isabelle Hanquet
Luana D'Addario
Marianne Jaspers
Bart Wijgaerts
Leen Van Soom
Vincent Logghe
Bart Raats
verdiepingsgesprek
Tim Van Landeghem
Vanessa Hölscher

3 Opzet van de reviewdag

- 8u30-9u Aankomst panelleden - koffie
- 9u-10u15 Overleg panel- voorbereiding speeddating
- 10u15-11u15 Speeddating
- 11u15-11u45 Toonmoment van de opleiding (in functie van 2 realisaties)
- 11u45-12u30 Overleg panel - Terugkoppeling speeddate

- 12u30-13u30 Lunch - Voorbereiding verdiepingsgesprek

- 13u30-15u00 Verdiepingsgesprek
- 15u00-15u15 Pauze
- 15u15-16u30 Overleg panel- besluitvorming
- 16u30-17u Rapporteringsgesprek

Deel 2 | Bespreking

Per kwaliteitskenmerk wordt eerst een korte omschrijving gegeven. Daaronder vindt de lezer telkens de gekozen realisatie en uitdaging terug van de opleiding die in het kwaliteitsprofiel werd uitgewerkt. Daarna volgt de beoordeling van het panel.

In bijlage vindt u het volledige referentiekader terug.

Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum

Omschrijving

De opleiding heeft een duidelijk, specifiek **profiel** dat aansluit bij de onderwijsvisie van het studiegebied en van de instelling. De **leerresultaten** van de opleiding vormen een heldere invulling van de internationaal en landelijk gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten. Het **curriculum** van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, in het werkveld en is maatschappelijk relevant.

Keuze opleiding

Realisatie: We kiezen ook voor effectief leren, met transfer van het geleerde naar de praktijk. Studenten baseren zich voor deze praktijkervaringen op stages, werkplekleren, projecten, maar ook zeer reële casussen aangereikt door het werkveld en de docent.

Uitdaging: We zetten volop in op een holistisch perspectief van het functioneren van de student in een authentieke context.

Het panel wil de opleiding niet alleen bedanken voor het voorbereidende werk voor deze spiegel fase, maar ook voor de open en authentieke gesprekken.

Sterke punten

Een sterkte van de opleiding is de sterke *verbinding tussen theorie en praktijk*. De theoretische kaders die studenten aangereikt krijgen, worden meteen omgezet naar de eigen praktijk. Studenten geven dit ook aan als een meerwaarde van de opleiding. Er is niet alleen oog voor de theoretische onderbouwing, maar ook voor wetenschappelijke evidentie en de link met onderzoek. De kwaliteit van het docententeam ligt hieraan ten grondslag. Er wordt beroep gedaan op de brede expertise van het team.

De opleiding slaagt erin om de schoolontwikkelaar een identiteit te geven die aansluit bij de visie van de opleiding. De opleiding formuleerde de *profilering van de schoolontwikkelaar* als een uitdaging, maar vanuit de gesprekken met studenten en de aangeleverde documentatie ervaaarde het panel dat dit reeds gerealiseerd wordt in het curriculum.

Vragen/bemerkingen

Het panel vindt het enerzijds positief dat de opleiding met veel gastdocenten werkt en dat de gastdocenten voor een opleidingsonderdeel instaan en niet slechts voor een paar lessen. Anderzijds is *verduurzaming van de samenwerking met het werkveld* een aandachtspunt. Wanneer gastdocenten instaan voor een opleidingsonderdeel, maar niet verankerd zitten in het team en de visie van de opleiding kan dit een risico vormen. Ook bestaat het risico op verlies aan expertise wanneer gastdocenten weggaan. Hoe gaat de opleiding expertise borgen? Kunnen systemen zoals co-teaching hier een oplossing bieden en op lange termijn de verduurzaming van de samenwerkingen ten goede komen?

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel is benieuwd naar hoe de opleiding hun *marktaandeel* gaat vergroten en naar de verschillende bewegingen die momenteel op dit gebied bezig zijn.

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

Omschrijving

De **onderwijsleeromgeving** stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang. Er is aansluiting van de leeromgeving bij de diverse studentenpopulatie, de talentontwikkeling van studenten en de interactie met het werkveld.

De **beoordeling** van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten.

We wegen evaluatie af tegen ingezette talenten en opgenomen uitdagingen.

Keuze opleiding

Realisatie: Odisee is een uitnodigende gemeenschap en veilige omgeving waar studenten samen leren. Ze stimuleren elkaar tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Studenten hebben een stevige binding met elkaar, met hun opleiding, met alle medewerkers van Odisee, met het werkveld. Diverse groeieringsvormen ondersteunen het samen leren.

Uitdaging: Studenten nemen in Odisee eigenaarschap op voor de eigen evaluatie, de voortdurende dialoog, feedback en feedforward op het leerproces maakt van evaluaties een leermoment.

Sterke punten

De opleiding is *erg op maat van de student* en op maat van de werkcontext van de student. Er wordt goed ingespeeld op signalen van studenten en ook op de context van de scholen waarmee wordt samengewerkt. Er is ruimte voor verdieping. Ook indien een student, door de context niet de kans krijgt om hetzelfde thema door te trekken in het praktijkgerichte onderzoek, dan is er nog steeds voldoende verdieping in de methodes die aangereikt worden voor het onderzoek. Wanneer een student hetzelfde thema blijft behandelen, is er een duidelijke opbouw.

Er is sprake van een *veilige leeromgeving* waar er niet alleen aandacht is voor het geleerde, maar ook voor elkaar. Het panel was onder de indruk van de aandacht die besteed wordt aan groei en ontwikkeling door middel van onder andere peer feedback.

Het panel vindt het een gedurfde, maar gepaste keuze om in de eerste twee opleidingsfases voor een *pass/fail-systeem* te gaan en pas in de laatste opleidingsfase een score toe te kennen. De onderbouwing van deze keuze sluit aan bij de visie van de opleiding. Door het pass/fail-systeem in de eerste twee jaren kan er goed ingespeeld worden op de context van de studenten. Het laat ruimte voor groei, ook na falen, en het nog niet meteen behalen van resultaten in het ontwikkelgerichte onderzoeksproces van studenten.

Tips voor de toekomst

- ✓ Expliciteer de *samenhang* van het curriculum, de visie en de doelstellingen zodat deze duidelijk worden voor zowel docent als student. Het nieuwe curriculum biedt hiervoor een opportuniteit.
- ✓ Het panel wenst de opleiding succes in hun zoektocht naar een *portfoliotool* om geïntegreerd te evalueren. Het panel heeft alle vertrouwen in de keuzes die de opleiding hierin zal maken.

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

Omschrijving

De voor de opleiding ingezette **docenten** bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om leerresultaten te behalen. De opleiding beschikt over aangepaste studie- (en traject)**begeleiding** en in-, door- en uitstroom van studenten. De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare **informatie** over alle fasen van de studieloopbaan. De opleidingsspecifieke **voorzieningen** op het vlak van bibliotheek, ICT, infrastructuur, sociale voorzieningen zijn toegankelijk en adequaat.

Keuze opleiding

Realisatie: Het onderwijsteam neemt rollen op met betrekking tot curriculumontwerp, ontwikkeling van opleidingsonderdelen en leerbegeleiding. Het team verdeelt rollen onderling of combineert ze, in functie van de aanwezige expertise en talenten. Experts uit de onderwijsondersteunende entiteiten ondersteunen waar nodig.

Uitdaging: In een wereld waarin diversiteit de realiteit en de norm is, kiezen we voor gedifferentieerd onderwijs dat verschillen omarmt en diversiteit aanwendt als kracht.

Sterke punten

De inspraak en *betrokkenheid van de studenten* is hoog. Het participatief vormgeven van de opleiding is uniek. Ook het opleidingshoofd en het docententeam zijn erg betrokken. Ze staan met hart en ziel in de opleiding. Het panel vond het een sprekend voorbeeld van de hoge studentenparticipatie dat officiële studentenvertegenwoordigers niet nodig zijn, maar dat iedereen op de opleidingsraad wordt uitgenodigd en dat studenten ook effectief deelnemen.

Organisatorisch is het een goede keuze om een *vaste lesdag* te hebben. Dit zorgt ervoor dat het doelpubliek van werkende studenten de opleiding makkelijker in hun werkschema kan inpassen. Daarnaast is de opleiding ook flexibel bij moeilijkheden of veranderingen in de werkcontext van de studenten.

Tips voor de toekomst

- ✓ Vanuit de studenten kwamen er indicaties dat er *overlap* is tussen opdrachten of dat sommige opdrachten gelijkaardig zijn. Het panel raadt aan om te communiceren tussen docenten onderling over welke opdrachten in welk opleidingsonderdeel gegeven worden. Het nieuwe curriculum en de leeruitkomsten bieden een opportuniteit om overlap te vermijden.
- ✓ Het panel ziet een spanningsveld tussen idealisme en de gedrevenheid van studenten en docenten enerzijds en de *erkenning van expertise en ervaring* anderzijds. Er zijn nog drempels die weggenomen kunnen worden voor studenten die weinig tijd hebben of die reeds een schoolleidersopleiding hebben gevolgd. Vrijstellingen zouden opportuniteiten kunnen bieden voor differentiatie. Zowel richting het verhogen van de instroom, als naar diplomering toe liggen hier nog kansen.

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Omschrijving

De samenwerking tussen **werkveldvertegenwoordigers / andere partners** en de opleiding heeft een meerwaarde voor beide partijen.

De opleiding beschikt over een actieve en verankerde participatie van **studenten**.

Keuze opleiding

Realisatie: Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op.

Uitdaging: We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Sterke punten

De *centrale plaats* die de *werkcontext* van de student inneemt is een absolute sterkte. De opleiding slaagt er op deze manier in om impact op het werkveld te hebben. Tegelijkertijd is er ook voldoende flexibiliteit naar (onverwachte) contextveranderingen toe en wordt er proactief ingespeeld op risico's. Een moeilijkere werkcontext van een student wordt omgezet naar een leerkans. Dit is compatibel met de visie en overtuigingen van de opleiding over schoolontwikkeling. De opleiding is een belangrijke brugfiguur die complexiteit niet schuwt.

Vragen/bemerkingen

Liggen er opportuniteiten bij de *alumni van de reguliere lerarenopleidingen* van Odisee om meer naamsbekendheid voor de opleiding te krijgen en de instroom te verhogen?

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel is benieuwd naar het *olievlekprincipe* om de opleiding verder aan te prijzen. Hoe kan je via de huidige afgestudeerden de opleiding verder promoten?
- ✓ Blijf zeker zoeken naar partnerschappen met *universitaire partners*.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Omschrijving

De opleiding investeert niet alleen in zijn hoofdopdracht rond onderwijs maar ook in internationalisering, praktijkgericht onderzoek en/of dienstverlening in **wisselwerking tussen de opleiding en werkveld**.

Keuze opleiding

Realisatie: Van 1 september 2021 tot 30 juni 2023 liep het project LOOV: leiderschap ondersteunen, ontwikkelen en versterken. Dankzij subsidies van de overheid konden we twee groepen schoolleiders professionaliseren, één in Limburg, één in Brussel.

Uitdaging: De urgentie van een curriculumvernieuwing om het opleidingsaanbod te richten naar diversere profielen, aansluitend bij de hedendaagse noden van het werkveld, bracht internationale samenwerking naar de achtergrond.

Sterke punten

De link tussen schoolontwikkeling en *leiderschap* wordt omarmd. Zeker naar de toekomst toe is de toenemende aandacht voor beleid in de opleiding een belangrijke en positieve evolutie.

Tips voor de toekomst

- ✓ De opleiding is zoekende naar hoe ze *internationalisering* in het nieuwe curriculum kunnen integreren. Misschien liggen er opportuniteiten in internationalisation@home of sterke partnerschappen met Wallonië en Nederland. Het panel ziet dit echter niet als een prioriteit voor de opleiding om nu aan te werken.
- ✓ Het panel vindt de plannen rond de PWO-aanvraag voor *praktijkgericht onderzoek* goed. Misschien zijn er nog mogelijkheden om linken te leggen met andere onderzoeksgroepen binnen Odisee.
- ✓ Als belangrijk onderwerp voor onderzoek naar de toekomst toe bij dit kenmerk ziet het panel het meten van de *impact van de schoolontwikkelaar* in de praktijk na afstuderen.

Intern referentiekader Visie Odisee 2027

Kwaliteitskenmerk 1: profiel, leerresultaten en curriculum

We gaan voor duurzaam onderwijs dat resulteert in energie voor levenslang leren.

We kiezen ook voor effectief leren, met transfer van het geleerde naar de praktijk. Studenten baseren zich voor deze praktijkervaringen op stages, werkplekleren, projecten, maar ook zeer reële casussen aangereikt door het werkveld en de docent.

We zetten volop in op een holistisch perspectief van het functioneren van de student in een authentieke context.

De student kiest uit een aanbod van leerdoelen (discipline-eigen, discipline-overstijgende en persoonlijke leerdoelen). De finaliteit van het leertraject van studenten hangt dan niet alleen af van de gekozen opleiding of discipline.

Differentiatie in de beoordeling resulteert in een diploma met een 'personal touch'.

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

In de Odisee-gemeenschap krijgen studenten kansen om te groeien, op eigen tempo, langs flexibele leerwegen, in steeds meer verschillende contexten binnen en buiten de hogeschool. We erkennen, stimuleren en ondersteunen informeel leren in de hogeschool, maar ook daarbuiten.

Odisee is een uitnodigende gemeenschap en veilige omgeving waar studenten samen leren. Ze stimuleren elkaar tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Studenten hebben een stevige binding met elkaar, met hun opleiding, met alle medewerkers van Odisee, met het werkveld. Diverse groeperingsvormen ondersteunen het samen leren.

We benutten alle opportuniteiten om studenten uit verschillende opleidingen en niveaus (so-gr-ba-ma) te laten samenwerken en samen te leren.

Authentieke leerervaringen zijn het vertrekpunt en sluitstuk voor leren. We hanteren de praktijk als context waarin dringende leernoden ontstaan, als 'trigger' voor intrinsiek gemotiveerd leren.

Studenten zoeken uitdaging op en benutten de experimenteeromgeving waar ze ongeremd verantwoordelijkheid en initiatief kunnen nemen.

Hybride leerwerkplekken, waarin een zekere mate van simulatie wordt gehanteerd, kunnen een goede tussenoplossing betekenen in de interactie tussen opleiding en werk. Zij bieden experimenteer- en leerruimte die in de echte praktijk niet altijd aanwezig is.

De maatschappelijke dimensie krijgt alle kansen in het leerproces.

Studenten nemen in Odisee eigenaarschap op voor de eigen evaluatie, via betrokkenheid in

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

In een wereld waarin diversiteit de realiteit en de norm is, kiezen we voor gedifferentieerd onderwijs dat verschillen omarmt en diversiteit aanwendt als kracht. Gedifferentieerd onderwijs veronderstelt niet een verschillende aanpak voor elke lerende, maar legt de nadruk op zinvolle activiteiten voor alle lerenden.

De student wordt kwaliteitsvol ondersteund bij het ontwerpen van het eigen leertraject, via coaching bij de opzet, het doorlopen en het afronden van het eigen leertraject, met just-in-time kennis en ondersteuning, afgestemd op het gekozen leertraject. De docent is er zich van bewust dat hij soms klassikaal moet werken, soms in kleinere groepjes en soms individueel, met het oog op het grootst mogelijke leerrendement voor de lerenden en praktische haalbaarheid.

Het onderwijsteam neemt rollen op met betrekking tot curriculumontwerp, ontwikkeling van opleidingsonderdelen en leerbegeleiding. Het team verdeelt rollen onderling of combineert ze, in functie van de aanwezige expertise en talenten. Experts uit de diensten ondersteunen waar nodig.

Onze campussen bekrachtigen onze uitstraling als 'brede' hogeschool, als open gemeenschap met de blik naar buiten gericht. We spreken diverse doelgroepen aan en zijn verankerd in de omringende gemeenschap.

Onze campussen zijn in 2027 aantrekkelijke en duurzame leer-, leef- en werkomgevingen die onderwijs, onderzoek en dienstverlening maximaal ondersteunen: die uitnodigen tot ontmoeting, samenwerking en interactie; die mogelijkheden bieden voor tijd- en plaatsonafhankelijk werken en leren; ingericht volgens de principes van universeel ontwerp, reeds bij ontwerp uitgaand van differentiatie.

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Ons onderwijs komt in 2027 echt tot stand in co-creatie met de beroepspraktijk.

Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op. Ze participeren actief.

We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

We bouwen tegen 2027 een kwaliteitsvol meertalig onderwijs uit en zorgen voor meer kruisbestuiving met (inter)nationale studenten. We bieden alle studenten en personeelsleden minstens de kans op een buitenlandse ervaring. We versterken onze internationale leeromgeving, ook op onze eigen campussen, onder andere via internationalisation@home.

We zorgen ervoor dat leergierigen levenslang bij ons terecht kunnen, voor korte en langdurige opleidingen, voor basisvorming, opfrissessies en specialisaties. We ontwikkelen navormingen en postgraduatoren die nauw aanleunen bij het gesubsidieerde onderwijsaanbod en het praktijkgericht onderzoek. Daarnaast ontwikkelen we een niche van high-end opleidingen die een belangrijke marktwaarde vertegenwoordigen in de niet-gesubsidieerde opleidingsmarkt, ook samen met andere onderwijspartners